



EN FÄRGSTARK KVILLEBONDE PÅ KARL XII:S TID

Av Sven Rydstrand

Ur LP 1983 01 21

En av de mäktigaste bönderna i Kville härad på Karl XII:s tid var Bryngel Pärsson i Solhem, som under sin långa levnad hann med att vara både nämndeman, postbonde och riksdagsman. Han var född någon gång på 1670-talet på den gård i Solhem, som hans förfäder ägt och brukat i många generationer före honom och som ännu är kvar i hans släkt. Sedan levde han tills på 1740-talet. Att ange exakta födelse- och dödsår för honom går inte, eftersom kyrkoböckerna i Kville blev förstörda genom branden i prästgården 1905.

Redan år 1702 finner vi Bryngel Pärsson sittande som nämndeman på häradstinget i Rabbalshede, där Kville och Bullarens härader höll ting. Han var sedan nämndeman intill år 1741. Efter år 1735 hade han där också sällskap med sin son Axel Bryngelsson, till vilken han då också hade försålt sin gård.

Vid 1713–1714 års riksdag valdes Bryngel Pärsson som fullmäktig i bondeståndet för Norrvikens härader. Han var också ledamot av riksdagarna år 1720 och 1731.

Då han skulle resa till riksdagen år 1720 den 14 januari, hade han författat en skrivelse att avlämna till den dåvarande regenten drottning Ulrica Eleonora. I den beskrev han den svåra nöd som uppkommit i norra Bohuslän genom Karl XII:s krig, och vi skall här återge några avsnitt ur den skrivelsen, som ännu finns bevarad i riksarkivet:

"Stormäktigste allernådigste drottning! Nu hava vi intet annat kvar än tomma kovar, lador och fähus samt en hop fattiga hustrur och många nakna små oskyldiga barn, men därjämte en oförfalskad mot eders kongliga majestät och det kära fäderneslandet, däruti vi icke allenast trotsa med alla Sveriges innebyggare och framhärda inntill den yttersta andedräkten och inbilla nog oss med eders kongliga maj:ts nådiga tillåtelse, att denna gränsort av Sverige har utstått mera än någon annan provins inom riket, sedan den grymma ofreden begynt att fräta om sig här hemma.

Åren 1709 och 1710 hade vi genommarsch av den armén som kongliga rådet greve Nilroth kommenderade, och vi måste hela långa tiden föda på varje hel gård 14 ryttare och deras hästar och en del åter 24 soldater och giva dem dagligen två öre silvermynt i drickspenningar på varje man.

År 1711 föll fienden in, och hade vi därjämte hela året 1712 herr generallöjtnanten Rosenschölds armé hos oss. Sedan år 1716 har hela kriget varit här, och kom nu fienden i år och låg här på åttonde veckan och tog resten, förutom alla de obeskrivliga gärder och skjutsfärder, som vi alltsedan dess varit betungade med och därför ännu aldrig åtnjutit någon vedergällning.

Vi bönfaller därför eders kongliga majestät allerunderdånigst att eders kongliga majestät täcktes detta vårt alldeles utarmade tillstånd med någon nåd anse att låta oss ett par år eller någon sitta fria från extra ordinarie utlagor och besvär, att oss på dem någorlunda kunde komma till rätta igen.

Ty kongliga majestäts stora armé förstörde år 1718 våra hus och hem, uppbrände våra gärdesgårdar, förstörde vår fattiga säd och utskjutsade och uti skjutsen våra hästar förkomma lät. Och i sommar, då armén under general von Essens kommando skulle gå tillbaka från gränsen, togs alla våra övriga hästar ifrån oss. Sedan kom fienden och på ett eländigt sätt lät avslå våra åkrar och ängar och gjorde oss helt ödna på hus och säd, att ingen av oss äger stöden därav till kyndelsmässan".

Bryngel Pärsson var sålunda ingen vän av Karl XII och hans krigsrörelser. Särskilt förbittrad var han på konungens nödmynt, som han ansåg att bönderna förlorade mycket på. Han skriver därom på ett ställe:

"Vi har nu intet annat kvar än några devalverade mynttecken, varuti all vår egendom är förvandlad, vilka befallning uti utlagor av oss tagit och förmenar att de till största delen skola återlevereras och silvermynt i stället betalas, som för oss är alldeles omöjligt, änskönt de vilja panta av oss allt det vi äga".

Bryngel Pärsson hade alltid ett gott anseende vid häradsrätten, varför han där erhöll många extra uppdrag såsom syneförrättningar samt skjuts och gärders utdrivande med mera. Från och med år 1715 hade han också hand om postföringen i Kville härad. Två av hans söner blev nämndemän efter honom och en av hans sonsöner blev år 1762 antagen till gästgivare i Rabbalshede.